

УДК 811.161.2:81

DOI: [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2020.1\(44\).210994](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2020.1(44).210994)

РЕАЛІЇ В ОРИГІНАЛІ ТА ПЕРЕКЛАДІ

Болдирева А.Є.

кандидат філологічних наук, доцент,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

В статті надається стислий огляд поглядів дослідників на визначення реалій, їх класифікацію, проблему передачі реалій при перекладі. Матеріалом дослідження послуговували російські народні казки та їх переклад англійською мовою. Світова література – це живий організм, який об'єднує літератури різних країн в єдину, цілісну систему, що безперервно розвивається і живе за своїми власними законами. Особливе місце серед культурного літературного спадку людства займають фольклорні твори, зокрема народні казки. Мова становить собою певне відображення культури будь-якої нації, вона несе в собі національно-культурний код того чи іншого народу. Мова не існує поза культурою. Тісний зв'язок між вивченням мови фольклору та культури не підлягає сумніву. В будь-якій мові є такі мовні одиниці, в яких національно-культурний компонент закладений у самій їх семантиці. Це прецедентні імена, реалії, звертання, власні назви, фразеологізми тощо, тобто те, що ряд вчених назвали безеквівалентною лексикою. Найпоширенішим терміном на позначення етнокультурної / етноспецифічної лексики став термін «реалія». Проблема перекладу реалій вважається однією з найголовніших та найскладніших у міжкультурному аспекті перекладу та дослідженнях національно-культурної специфіки мови і мовленнєвої діяльності. Якщо мовне і культурне розмаїття сьогодні визначене як багатство цивілізації, то саме переклад працює на його збереження. Переклад виступає як засіб захисту національних мов і культур, даючи імпульси для їхнього саморозвитку і водночас вберігаючи їх від надмірного іншомовного впливу. Художній переклад з'єднує шедеври національних літератур у класику світової літератури, що дає кожному з нас унікальний шанс побачити цей світ через призму представника іншої нації, іншої ментальності. Саме проблемі передачі слів-реалій як етноспецифічної лексики при перекладі й присвячена дана стаття.

Ключові слова: безеквівалентна лексика, реалія, переклад, передача, вихідна мова, мова перекладу.

РЕАЛИИ В ОРИГИНАЛЕ И ПЕРЕВОДЕ

Болдырева А.Е.

кандидат филологических наук, доцент,

Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова

В статье дается краткий обзор взглядов исследователей на определение реалий, их классификацию, проблему передачи реалий при переводе. Материалом исследования послужили русские народные сказки и их перевод на английский язык. Мировая литература – это живой организм, который объединяет литературы разных стран в единую, целостную систему, которая постоянно развивается и живет по своим собственным законам. Особое место среди культурного литературного наследия человечества занимают фольклорные произведения, в частности народные сказки. Язык представляет собой определенное отражение культуры любой нации, он несет в себе национально-культурный код того или иного народа. Язык не существует вне культуры. Тесная связь между изучением языка фольклора и культуры не подлежит сомнению. В любом языке есть такие языковые единицы, в которых национально-культурный компонент заложен в самой их семантике. Это прецедентные имена, реалии, обращения, имена собственные, фразеологизмы и т.п., а именно то, что ученые назвали безэквивалентной лексикой. Термином для обозначения этнокультурной / этноспецифической лексики, получившем наибольшее распространение,

становиться «реалія». Проблема перекладу реалій вважається однією з найскладніших в міжкультурному аспекті і дослідженнях національно-культурної специфіки мови і мовної діяльності. Якщо мовне і культурне різноманітність сьогодні визначені як багатство цивілізації, то саме переклад працює на його збереження. Переклад виконує функцію захисту національних мов і культур, надаючи імпульс для їх саморозвитку і одночасно зберігаючи їх від надмірного іноземного впливу. Художественний переклад об'єднує шедеври національних культур в класику світової літератури, що дає кожному з нас унікальний шанс побачити наш світ крізь призму представника іншої нації, іншої ментальності. Саме проблемі передачі слів-реалій як етноспецифічної лексики при перекладі і присвячена дана стаття.

Ключевые слова: *безеквівалентна лексика, реалія, переклад, передача, вихідна мова, мова перекладу.*

REALIA IN ORIGINAL AND TRANSLATION

Boldyreva A.Ye.

candidate of philological sciences, associate professor,

Odessa I.I. Mechnikov National University

The article summarises views of different scientists of the realia definition, their classification and their rendering while translating. Research has been done on the basis of Russian Fairy Tales collected by A.N. Afanas'ev and their translation into English by Norbert Guterman. World literature unites literature of different countries into the whole system. It constantly develops and lives under its own laws. Folk literature, namely fairy tales, occupies a specific place among cultural literary legacy of the humanity. Language is considered to reflect any national culture. It bears national and cultural code of a particular ethnic group. Language does not exist beyond culture. The close link between language and culture study is obvious. There are such linguistic units in any language in which national-cultural component is implied in their semantics. They are precedent words, realia, addresses, proper names, phraseological units etc. These are phenomena which scientists call non-equivalent lexis. The mostly widespread term to denote ethnic and cultural / ethnic and specific lexis is a term "realia". The problem of rendering realia while translating is considered to be one of most complicated in cross cultural aspect and national and cultural identity investigations of a language and speech. It is translation itself which aims at saving linguistic and cultural variety as a heritage of civilization. Translation is the means of protecting national languages and cultures, giving them impulse for self-developing and at the same time preventing them from excessive another language influence. Literary translation unites masterpieces of national cultures into classic world literature/ This fact gives each of us the unique chance to see our world through the lens of another ethnic group, another mentality representative. This article is dedicated to the question of rendering realia while translating.

Key words: *non-equivalent lexis, realia, translation, rendering, source language, target language.*

Вступ. Питання співвідношення культури у найширшому розумінні цього слова та інформації, що зберігається та повідомляється в словах як елементах мови, здавна приваблювала не тільки лінгвістів, а й представників інших наук. Всі великі та малі особливості життя певного народу і його країни (такі, як природні умови, географічне положення, хід історичного розвитку, характер соціального устрою, тенденція суспільної думки, науки, мистецтва) неодмінно знаходять відображення в його мові. Тому можна стверджувати, що мова становить собою певне відображення культури будь-якої нації, вона несе в собі національно-культурний код того чи іншого народу. У ній зустрічаються слова, в значенні яких може бути виділена особлива частина, що відображає зв'язок мови і культури. В даний час ця частина мови стала предметом пильного

розгляду цілого ряду нових лінгвістичних напрямів. Це пов'язано з розвитком перекладознавства і суміжних лінгвістичних дисциплін: лінгвокраїнознавства, лінгвокультурології, етнолінгвістики, порівняльної лінгвістики та теорії міжкультурної комунікації, в яких даний феномен вивчається з різних сторін і різними методами. Відтворення національної своєрідності першотвору є однією з центральних проблем у перекладознавстві. Всі ці факти зумовлюють **актуальність** дослідження способів передачі національно-культурних мовних феноменів при перекладі на іншу мову.

Теоретико-методологічна база роботи складається із досліджень з теорії даного питання, а саме з перекладознавчих праць таких вчених як Л.С. Бархударов, В. С. Виноградов, С. Влахов та С. Флорін, Р.П. Зорівчак, Т.А. Казакова, О.В. Федоров, С.П. Романова та А.Л. Коралова та ін., які досліджують поняття реалії, види реалій та способи їх перекладу. Основною **метою** нашого дослідження є вивчення основних шляхів адекватної передачі реалій при перекладі з російської на англійську мову. **Матеріалом** нашого дослідження послуговували російські народні чарівні казки, що представлені у збірнику О. Афанасьєва, та їх переклад англійською мовою, виконаний Норбертом Гутерменом. У роботі використано **методи** компаративного та компонентного аналізу.

Результати та обговорення. Найпоширенішим терміном на позначення етнокультурної / етноспецифічної лексики став термін «реалія», відносно сенсу якого й досі точаться запеклі суперечки. Термін «реалія» вперше з'явився в роботах О. В. Федорова, який ще в 40-х рр. ХХ ст. використовував його для позначення національно-специфічного об'єкта або явища. Тобто в його розумінні термін «реалія» є «не вербальною одиницею, а поняттям екстралінгвістичним, що не може перекладатися з однієї мови на іншу, як не може перекладатися з однієї мови іншою будь-яка існуюча в природі річ» (Федоров, 2002: 174). Для найменування відповідних лексичних одиниць він запропонував термін «слово-реалія».

Латишев Л.К. також використовує термін «слова-реалії», називаючи ним лексичні одиниці вихідної мови (ВМ), що не мають у мові перекладу (ПМ) лексичних відповідностей з тієї причини, що позначається цією одиницею предмет (явище), що відсутній у практичному досвіді етнічної спільності носіїв ПМ (Латышев, 1988: 52).

Слід відрізнити реалії-слова і реалії-предмети. В лінгвістичній літературі термін «реалія» вживається як в значенні слова-реалії, так і в якості предмета-реалії, а також для позначення елемента лексики тієї чи іншої мови.

Дослідники також наголошують на безлічі різноманітних синонімів, серед яких «безеквівалентна лексика», «екзотизм», і поряд з ними, «вокалізм», «варваризм», «локалізм», «алієнізм», «етнографізм», «фонові слова», «слова з культурним компонентом» та «лакуни». Ці поняття ріднить певна національне, історичне, місцеве, побутове забарвлення, відсутність співвідношень (еквівалентів) у ПМ. Частіше за все дослідники проводять паралель реалій з

безеквівалентною лексикою. Але поняття «безеквівалентна лексика» значно ширше, ніж поняття «реалія».

Л.С. Бархударов вважає, що «реалії» та «безеквівалентна лексика» знаходяться у гіпо-гіперонімічних відношеннях, тобто поняття безеквівалентної лексики є значно ширшим ніж реалії (Бархударов, 2008: 94-95).

Проаналізувавши дані вище визначення, ми будемо розглядати «реалії» як реалії-слова, тобто мовні одиниці, та вважати їх окремою групою безеквівалентної лексики.

Аналіз реалій та способів їх передачі при перекладі ми провели на матеріалі російських народних казок. Ми зібрали близько 300 реалій-слів з 30 чарівних російських народних казок. Серед них нам зустрілися різноманітні групи реалій:

1. Побутові реалії:

а) житло, майно, предмети побуту: *терем, хоромы, горница, изба, землянка, хата, банька, гумно, печь, сундук, лучина, куль, сени, лукошко, седала, жили, сноп, скирта, веретено;*

б) одяг: *тулуп, сарафан, кожух, сорочка, приданое;*

в) їжа, напої: *щи, квас, просвиры, кануны, манная каша, кашица, окрошка, мед-пиво, оладки, блинцы, хлеб-соль;*

г) грошові знаки, одиниці міри: *рубель, червонец, верста, пудик, вершок, алтын, гривна, сажень, копейка;*

д) музичні інструменти: *гусли;*

е) ігри: *жмурки;*

є) народні свята: *Христов день, Святая неделя;*

ж) звертання: *добрый молодец, бабушка, Кощеюшка.*

2. Ономастичні реалії:

а) антропоніми: *Иван-царевич, Марфа-царевна, Емеля-дурак, Елена Прекрасная, Василиса Премудрая, Выслав Андронович, царь Долмат, царь Афрон, Марья Моревна, Белый Полянин, Финист Ясен сокол, Ворон Воронович, Несмеяна-царевна, Аленушка, Иванушка, Фролка-сидень;*

б) топоніми: *Черное море, Киев, Русь;*

в) імена літературних героїв: *Буренушка, Студенец, Обжора.*

3. Етнографічні та міфологічні реалії, що представлені назвами міфічних істот, чарівних речей і соціальними спільнотами та їх представниками: *лихо одноглазое, баба яга, Кощей Бессмертный, Змей Горыныч, Морозко, избушка на курьих ножках, меч-кладенец, сапоги-скороходы, гусли-самогуды, ковер-самолет, скатерть-самобранка, молодильные яблоки, барин, крестьянин, крестьянка, девка(и), сноха, казак..*

4. Реалії державно-адміністративного устрою та суспільного життя, що представлені посадами, професіями, титулами та званнями: *поп, повитуха, просвирия, царица, царь, царевич, царевна, царство, губерния, дьяк, купец, князь, княжна, княгиня, боярыня, боярин, жандарм, стряпка.*

5. Асоціативні реалії, що представлені символами, кольоровою символікою: *мать сыра земля, чисто поле, красны девки (девицы), весна красна,*

пред очи светлые, солнышко красно, день ясный, темна ноченька, ясный день, белый свет, зелено вино, белы ручки.

Щодо граматичного вираження реалій-слів, обраних з казок, треба зауважити, що майже всі вони є іменниками, чи словосполученнями. Проте зустрічаються серед них і прикметники: *русский, киевский*, а також дієслова чи дієслівні словосполучення: *кланяться в пояс, выпариться, божится, свататься, благословить* тощо. Крім того, дуже багато реалій-слів, що виражені іменниками, вживаються зі зменшено-пестливими суфіксами: *избушка, мужичок, избенка, щицы, банька, медок, Кощеюшка, сношенька, Иванушка, Аленушка, Василисушка, Марьюшка* тощо.

Серед складнощів, що виникають при перекладі реалій можна виділити:

- відсутність у ПМ відповідника (еквівалента) через відсутність у носіїв цієї мови позначуваного реалією об'єкта (референта)

- необхідність, поряд з предметним значенням (семантикою) реалії, передати і колорит (конотацію) – її національне та історичне забарвлення.

При виборі найбільш підходящого способу перекладу необхідно враховувати спосіб подачі реалії автором тексту оригіналу та засоби, що використовуються ним, щоб довести до свідомості читача її семантичний та конотативний зміст.

Оглянувши низку праць відомих дослідників, присвячених перекладу реалій, ми встановили наступні найбільш поширені способи передачі реалій при перекладі:

1. Традиційний відповідник (тільки для ономастичних реалій)
2. Транскрипція / транслітерація.
3. Функціональний аналог.
4. Гіпо-гіперонімічний переклад.
5. Калькування.
6. Описовий переклад.
7. Комбінований переклад (одночасне вживання двох чи більше способів перекладу).
8. Опущення реалії.

Одним з найчастіших способів передачі реалій у ПМ є **переклад функціональним аналогом**, що становить собою використання слова, яке позначає щось близьке до оригіналу та викликає подібну реакцію в іншомовного читача.

... *вытопи баньку*... (тут і далі Народные русские сказки)

... *heat up a bath* ... (тут і далі Russian Fairy Tales)

В даному прикладі можемо побачити приблизний переклад російської реалії *банька* (баня – спеціальне приміщення, де паряться та миються (Афанасьев, 1982: 33)) англійським словом *a bath*. Вживання функціонального аналога в цьому випадку допомагає читачеві зрозуміти смисл слова, проте це призводить до втрати допоміжних значень: париться у бані – це свого роду ритуал у росіян, а цей захід – є однією з особливостей російського народу. Англійське слово *a bath* просто передає значення «митися з метою позбавлення

від бруду». Крім того, при перекладі втрачається значення, що надається зменшено-пестливим суфіксом: росіяни з любов'ю ставляться до процедури миття у бані, роблять це із великим задоволенням.

*Ехал мимо какой-то **барин** и заехал к старику со старушкой в хату.*

*A certain **nobleman** drove by and stopped at the old couple's **house**.*

В даному випадку теж відбувається функціональна заміна: російська реалія-слово *барин* замінюється на схоже англійське *nobleman*. Друга реалія в даному прикладі *хата* передана гіпо-гіперонімічним перекладом *house*, але при перекладі відбувається втрата семи «стара, що розвалюється». Саме це визначає в російськомовній картині світу цей тип домівки – реалію *хата*. В англійському перекладі маємо родове поняття *house* «дім».

Калькування - перенесення в ПМ реалії при максимально вірному збереженні семантичного змісту.

1) ... *красные девки* гуляли по берегу ...

... *some lovely maidens* were taking a walk on the riverbank ...

2) *Это день мой ясный* ...

Это мое солнышко красное ...

Это ночь моя темная ...

"He is my bright day"

"He is my red sun"

"He is my dark night"

3) ... *привез он красный товар* и стал ему отдавать.

... *he brought precious cloths* to the king as a gift.

Всі наведені реалії становлять собою асоціативні реалії пов'язані переважно з кольорами. Особливу увагу тут, на наш погляд, треба звернути на колір «червоний», що згадується у народних казках дуже часто як постійний епітет. Ведучи мову про поетичне бачення давніх слов'ян, О. М. Афанасьєв зазначав: «у російській культурі червоний колір попервах мав значення: світлий, яскравий, вогневий, гарний. Як постійний епітет, що поновлює кореневий смисл слів, що прийняті за назви небесних світил та сонячного сйива, цей прикметник використовується в наступних виразах: *красное солнце, красная зоря, красный день* (ясний, світлий, сонячний), *красный месяц, красная весна, красное лето* (спекотне), *красна девица* (гарна)» (Афанасьєв, 1982: 6).

З наведених прикладів тільки в одному прикладі можна побачити збереження кольору (*солнышко красное – red sun*), тобто дослівний переклад. В інших прикладах використання кольору *red* у перекладі було б дивно: замість цього перекладач використовує інші прикметники, які є результатом контекстуального перекладу: *красные девки – lovely maidens* («красиві, гарні»), *precious cloths* («гарні»).

Напівкалькування – часткове перенесення, створення неологізму, що складається переважно зі свого власного матеріалу, а частково з матеріалу іншомовного слова. Найчастіше, напівкалька становить собою словосполучення, де одна його частина транскрибується / транслітерується, а друга замінюється відповідниками ПМ.

... так сумеї достать мне *гусли-самогуды*.

... *get for me the self-playing gusla*.

Як можна побачити, російська реалія, що позначає «давній струнний щипковий інструмент» (Ожегов, 1986: 128), передається англійською мовою за допомогою транслітерації з невеликою морфологічною адаптацією *gusla*: слово у множині у ВМ перетворюється в ПМ в слово в однині. Другий елемент словосполучення підлягає калькуванню.

Напівкалькування також можна побачити при перекладі імен казкових персонажів та деяких міфологічних реалій: *Никита Кожемяка* – *Nikita the Tapper*, *Иван Быкович* – *Ivan the Cow's Son*, *баба яга костяная / золотая нога* – *Baba Yaga the Bony / Golden legged*, *Коцей Бессмертный* – *Koshchey the Deathless*, *Финист Ясен сокол* – *Finist the Bright Falcon*, *Василиса Прекрасная* – *Vasilisa the Beautiful*, *Василиса Премудрая* – *Vasilisa the Wise*, *Фролка-сидень* – *Frolka Stay-at-Home*, *Емеля-дурак* – *Emelya the Simpleton*.

Як бачимо, в усіх цих прикладах перший компонент передається транскрипцією / транслітерацією, а другий компонент, що становить собою позначання певних характеристик героїв, тобто прізвиська, – калькується.

При перекладі російських чарівних казок англійською мовою дуже часто застосовується **комбінований переклад**. Комбінації способів можуть бути різноманітними. Нами було помічено одночасне використання таких способів передачі реалій: транскрипція / транслітерація + описовий переклад, транскрипція / транслітерація + функціональний аналог, транскрипція / транслітерація + уточнюючий переклад, аналог + описовий переклад чи калькування.

При передачі таких ономастичних реалій було помічено використання комбінації транскрипція / транслітерація + функціональний аналог: *Иван / Василий-царевич*, *Марья-царевна*, *царь Долмат* передаються як *Prince Ivan / Vasily*, *Princess Maria*, *King Dolmat*. При перекладі наступної ономастичної реалії можна побачити комбінацію транскрипції + калькування + функціональний аналог: *царевна Елена Прекрасная* – *Princess Elena the Fair*.

Буренушка при перекладі звучить як *Burenushka, the little red cow*, тут спостерігається комбінація транслітерації та уточнюючого перекладу.

При перекладі наступних ономастичних та міфологічної реалій можна побачити використання аналогу та калькування або описового перекладу відповідно: *Мороз-красный нос*, *Несмеяна-царевна* – *Jack Frost the Ruby Nose*, *трехглавый змий* – *a three-headed dragon, the Princess Who Never Smiled*.

Транскрипція / транслітерація реалії передбачає передачу звукового / графічного вигляду засобами ПМ. У переважній більшості випадків таким способом передаються ономастичні реалії: *Выслав Андронович* – *Vyslav Andronovich*, *Ерема* – *Erema*, *Терешечка* – *Tereshichka*, *Аленушка* – *Alionushka*, *Иванушка* – *Ivanushka*, *Ягишна* – *Yagishna*, *Марья Моревна* – *Maria Morevna*, *Белый Полянин* – *Byely Polyaniin* та інші.

Окрім ономастичних реалій транскрипції / транслітерації підлягали побутові та невелика кількість інших реалій.

Из погреба принесла она квасу, меду, пива и вина.

She brought kvass, mead, beer and wine from the cellar.

Даний текстовий фрагмент містить декілька побутових реалій, які передаються на англійську мову по-різному. Реалії, що позначають традиційні російські напої *квас*, *мед*, при перекладі передаються по-різному: перше транслітеруються *kvass*, друге калькується *mead*. Проте, в першому випадку залишається незрозумілим, чому в англійській мові з'являється подвоєння кінцевого приголосного. Крім цих двох реалій тут також є інша реалія *погреб*, що позначає сховище для овочів та фруктів протягом року за рахунок постійної низької температури. Перекладач цілком виправдано передав цю реалію гіпо-гіперонімічним перекладом, замінивши її на більш загальне *cellar*.

Гіпо-гіперонімічний переклад чи родовидова заміна полягає в заміні реалії одиницею з більш широким (дуже рідко – більш вузьким) значенням.

– ... *попроси, чтоб новую избу построила* ...

“...ask him to build us a new house ...”

Слово з більш вузьким значенням *изба* «дерев'яний селянський дім» (Афанасьєв, 1982: 206) передається словом з більш широким значенням *house* «дім».

... *вылез, приходит в избу* – *никого нет.*

He stepped out from the carriage and came into the room.

А от в цьому прикладі відбувається заміна тієї самої реалії, що і в попередньому прикладі, але не на родове поняття, а на видове, тобто слово з більш вузьким значенням: *the room* «кімната».

Описовий переклад чи пояснення (тлумачення) реалії застосовується у випадках, коли немає іншого шляху, тобто решта способів передачі реалій не можлива чи заважають правильному сприйняттю. Описовий переклад російських реалій у досліджуваних казках – явище не частотне.

... *перепрыгнул через порог в сени* ...

... *bounded over the threshold to the entrance hall* ...

Як відомо, в російській, так саме як і в українській картинах світу, слово *сени* позначають тип приміщення у хаті, що знаходиться між жилою частиною будинку та ганком. В англомовній картині світу такої реалії немає просто тому, що будинки не будувалися з таким приміщенням. Перекладач передав цю реалію описово *entrance hall*.

Традиційним відповідником передаються ономастичні реалії, що позначають дійсно існуючі географічні об'єкти. Такими об'єктами у казках виступають *Русь*, *Киев*, *Черное море*. В англійському перекладі маємо *Russia*, *Kiev*, *the Black sea* відповідно.

Опущення реалій при перекладі зовсім не частотне. Всього було помічено 1 випадок опущення реалій при перекладі.

– *Милости просим хлеба-соли откушать, заморских вин испробовать.*

“Welcome! Pray be my guest and taste my foreign wines”.

Як бачимо, реалію *хлеб-соль* при перекладі на англійську мову опущено.

Висновки. В процесі нашого дослідження було помічено, що при передачі реалій у художньому творі перед перекладачем можуть виникнути наступні проблеми: - вибір зручного перекладу серед синонімічних варіантів; - збереження емоційно-експресивної конотації реалії; - збереження національно-культурного колориту реалії, враховуючи стилістичні особливості тексту.

Незалежно від того, який спосіб використовується при передачі реалій, слід зазначити, що в усіх випадках, перекладач намагався зберегти етнокультурну інформацію.

У **перспективі** наших наукових пошуків входить подальше вивчення особливостей передачі реалій при перекладі.

Список літератури

- Федоров А.В. Основы общей теории перевода. Спб: Филология-Три, 2002. 409с.
Латышев Л. К. Перевод: проблемы теории, практики и методики преподавания. М.: Просвещение, 1988. 160с.
Влахов С.И., Флорин С.П. Непереводимое в переводе. М.: Валент, 2009. 360с.
Зорівчак Р.П. Реалія і переклад (на матеріалі англійських перекладів української прози). Львів: Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. 216 с.
Казакова Т.А. Практические основы перевода. English – Russian. Учебное пособие. М.: Союз, 2003. 320с.
Бархударов Л.С. Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории перевода. М.: Изд-во ЛКИ, 2008. 240с.
Народные русские сказки. Из сборника А.Н. Афанасьева / Вступ. статья В. Аникина. М.: Правда, 1982. 576с.
Russian Fairy Tales / Translated by Norbert Guterman from the collections of Aleksandr Afanas'ev. New York: Random House, Inc, 2006. 663p.
Ожегов С.И. Словарь русского языка. 18-е изд., стереот. М.: Рус. Яз., 1986. 797с.

References

- Fedorov, A.V. (2002). *Osnovy obshhej teorii perevoda*. Spb: Filologija-Tri.
Latyshev, L.K. (1988). *Perevod: problemy teorii, praktiki i metodiki prepodavanija*. M.: Prosveshhenie.
Vlahov, S.I., Florin, S.P. (2009). *Neperevodimoe v perevode*. M.: Valent.
Zorivchak, R.P. (1989). *Realii i pereklad (na materialii anhlomovnykh perekladiv ukrainskoi prozy)*. Lviv: Vyd-vo pry Lviv. un-ti.
Kazakova, T.A. (2003). *Prakticheskie osnovy perevoda. English – Russian. Uchebnoe posobie*. M.: Sojuz.
Barhudarov, L.S. (2008). *Jazyk i perevod: Voprosy obshhej i chastnoj teorii perevoda*. M.: Izd-vo LKI.
Narodnye russkie skazki. Iz sbornika A.N. Afanas'eva / Vstup. Stat'ja V. Anikina. (1982). M.: Pravda.
Russian Fairy Tales / Translated by Norbert Guterman from the collections of Aleksandr Afanas'ev. (2006). New York: Random House, Inc.
Ozhegov, S.I. (1986). *Slovar' russkogo jazyka. 18-e izd., stereot.* M.: Rus. Jaz.

Стаття надійшла до редакції 12.06.2020 р.